

Pyhäjärven Moskuankankaan TOYK VON1

22.3.2024 klo 9.30–11.45 paikka: Teams

PAIKALLA POISSA NIMI

X		Elina Saine	Pohjois-Pohjanmaan ELY
X		Minna Takalo	Pohjois-Pohjanmaan ELY
X		Mari Raekallio	Keski-Suomen ELY
X		Sari Pulkka	Pohjois-Pohjanmaan liitto
X		Erika Kylmänen	Pohjois-Pohjanmaan liitto
X		Liisa Bergius	Keski-Suomen liitto
X		Marika Kostamovaara	Pohjois-Pohjanmaan museo
X		Sami Laukkanen	Pyhäjärven kaupunki
X		Heikki Estola	Pyhäjärven kaupunki
X		Henrik Kiviniemi	Pyhäjärven kaupunki
X		Jouni Laajala	Haapajärven kaupunki
X		Janne Hapiainen	Haapajärven kaupunki
X		Sanna Rätty	Haapajärven kaupunki
X		Ari Kinnunen	Pihtiputaan kunta
X		Sanukka Lehtiö	Sweco
X		Anna Lagerström	Sweco
X		Atte Lindqvist	Sweco
X		Kalle Rainio	Sweco

Sanukka Lehtiö: Palaverin muistioluonnos lähetetään kommentteille kaikille läsnäoleville. Sitten korjataan ja lopullinen muistio toimitetaan Pohjois-Pohjanmaan kirjaamoon.

Elina Saine: Metsähallitus on mukana hankkeessa, mutta onko Metsähallituksen edustajia mukana?
Sanukka Lehtiö: Ei ole kutsuttu hanketoimijoita.

1 Kokouksen avaus ja järjestäytyminen:

Suoritettiin esittäytymiskierros ja todettiin läsnäolleet sekä muistion laatijaksi Anna Lagerström.

2 Osayleiskaavan tavoitteet:

Sami Laukkanen: kaupunki tavoittelee tuulivoima-OYK:n laatimista ja haluaa määritellä, mikä on sopiva OYK alueelle.

Sanukka Lehtiö: Eli laaditaan OYK, jolla voidaan suoraan myöntää luvat, jos sellaiseen tulokseen päästään YVA-menettelyssä.

Elina Saine: ELYn puolelta tavoitteet, että kaupungissa saadaan laadittua oikeusvaikutteinen OYK, joka perustuu riittäviin selvityksiin ja edistetään tuulivoimaa.

3 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Sanukka: Vuosi sitten OAS oli nähtävillä ja siitä tuli mukavasti palautetta. Fingrid ja POPELYllä ei ollut lausuttavaa ohjelmavaiheessa. Keski-Suomen liitosta tuli erinomainen lausunto. Olemme lausunnot huomioineet ja kaavaa työstäneet edelleen. Mielenpitoja tuli 8 kpl, mikä oli aika vähän.

OAS päivittämässä: kaava alueelle ei kohdistu muutoksia, mutta sähkönsiirto on muuttunut aika lailla. Tämän vuoksi aikataulu on venynyt, sillä uudet sähkönsiirtoreittien maastotöitä selvityksiä varten tehty. Tavoitteena on, että ennen lomia on YVA-selostus ja OYK-luonnos asetettaisiin nähtäville. Mikäli näin edetään, kaava voisi olla hyväksymismenettelyssä vuoden loppuun mennessä.

4 Laaditut selvitykset

Sanukka Lehtiö: Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys: Ahlman on vastannut työstä. Swecolla on näiden perusteella arvioitu hankkeen vaikutukset. Selvitykset on laadittu YVA-menettelyä varten ja samoja selvityksiä käytetään kaavassa. Hanke-alue on erimuotoinen kuin kaava-alue, mutta maastotöiden perusteella voidaan koko kaava-alue arvioida. Osa teistä ei saanut ladattua selvitysraportteja tietoturvasyistä, joten on tarpeen keskustella myöhemmin siitä, että miten saadaan toimitettua lopulliset aineistot perille.

Atte Lindqvist kertoi tarkemmin luontoselvityksistä:

Kasvillisuusselvitys: 9 päivää on käytetty maastotöihin. Alue on pitkälti ihmisen vaikuttamaa aluetta mutta tärkeät alueet on karttaan merkitty: arvokkaita lajeja, uhanalaisia lajeja, metsälakikohteita tai neva-alueita, jossa on vaarantunutta luontoa keskellä. Luontoarvot liittyvät paljon toisiinsa.

Lintujen kevät ja syysmuutto: per kausi tehtiin 80 h maastotöitä. Eri biologit ovat muuttoa tarkkailleet, eikä mitään erikoisempaa havaittu. Joitakin isoja lintuja, kuten kurkia tavattiin. Ahlmanilla tehtiin muuttolintujen törmäysriskimallinnus näiden selvitysten perusteella. Niiden tulosten perusteella kurjelle, töyhtöhyypälle ja räkättirastaalle törmäysriskit olivat vähän korkeammat, mutta kuitenkin matalat. Merkittäviä lajeja ei tässä ollut.

Päiväpetolintujen lentoreittitarkkailut: kasvillisuuden suoalue on keskellä aluetta ja petolintuja liikkui täällä. Törmäysriskimallinnus tehtiin kaikille petolinnuille. Ei merkittävää törmäysriskiä muille lajeille, paitsi maakotkalle. Maakotkalentoja oli paljon, sillä idässä pesivä lintu lähellä hankealuetta. Koko vuoden kattava seuranta, yli 300 tuntia. Kartalla näkyy kolme eri kotkareviiriä. Mallinuksista voi sanoa, että törmäysriski on korkeahko, ja elinympäristömenetys on merkittävä: tähän pitää kiinnittää huomiota. Metsähallituksen puolesta annetaan riskiarvio, joka on hyvä alittaa, jotta ei tule populaatiomenetyksiä lajille. Lentotarkkailuaineiston perusteella jäämme alle riskiarvon. Törmäysriski on korkeampi (lentoaikamallin perusteella olemme raja-arvon 0,06 yläpuolella sijoitus suunnitelmassa VE1, mutta VE2 sijoitus suunnitelmassa alitetaan tämä arvo). Kalle Rainio: Jos käytetään koko hankealuetta, elinympäristömenetys on suurempi. On vielä pohdinnan alla, mitä siinä kannattaa käyttää, mutta ainakin 1/5 reviiirin alasta edustaa voimala-alueet.

Pesimälinnustaselvitys: Muita keskittymiä ei todettu kuin ne, jotka näkyvät aineistokartalla.

Metson soidinpaikkaselvitys: Havaintoja oli paljon alueen itäpuolella. Kartassa myös merkitty teerit ja muut kanalinnut. Riekköjä ei ollut lainakaan alueella.

Pöllöselvitys: Seuranta suoritettiin yhteensä neljänä yönä. Kolme reviiiriä löytyi hankealueelta, ja huuhkajan reviiiri löytyi selvitysalueen ulkopuolelta. Selvityksessä oli kattavat kuuntelupistemäärät.

Liito-oravaselvitys: Kahdeksan päivää käytettiin potentiaalisiiin alueiden selvityksiin. Ei löytynyt alueita, jotka olisivat liito-oravalle potentiaalista elinympäristöä.

Lepakko selvitys: Seuranta suoritettiin kolmena eri kartoituskertana kesä-, heinä- ja elokuussa. Lepakkoalueita oli kolmessa eri kategoriassa: kaksi niistä kuuluu lainsäädäntöön tai euromatch sopimukseen. Kolmas alue on suositeltava alue, josta löytyi muutama kohde, mutta ei mitään selkeää pesimisaluetta mikä vaikuttaisi hankkeeseen.

Viitasammakkoselvitys: Selvitys tehtiin kahdeksalla kierroksella tehty. Kaukalonneva hankealueen keskellä ja lammet korostuivat, joten näitä tutkittiin. Vain yksi yksilö löytyi hankealueen pohjoisreunalla, muuten ei havaintoja lajeista.

Lumijälkilaskennat: suoritettiin kolme eri reitillä tehty laskentaa, joilla saadaan mahdollisimman hyvä otanta alueesta: mitään merkittäviä lajijälkiä ei nähty (esim. sutta tai ahmaa ei nähty eikä ollut odotettavissakaan). Kaksi ilvestä tavattiin.

Natura-arvioinnit: Swecolla on työn alla Syväjärvenlehto, Iso Karsikkoneva on käytännössä valmis, Suuri Sepänsuon Paanasenneva-Teerineva yhdistyy nämä kolme ja Tervaneva tulee toiselta konsultilta myöhemmin. Iso Karsikkoneva: mitään vaikutuksia luontotyyppeihin ei arvioida tästä hankkeesta koituvan, eikä myöskään Syväjärvenlehtoon. Luontotyyppien ja luontodirektiivien perusteella suojeltuja alueita. Tähän asti ei ilmennyt mitään merkittäviä vaikutuksia SAC-alueisiin kun on sen verran pitkä etäisyys. Moskuankankaan sijoittumin Natura-verkostoon ja tulevaisuuden metsäpeuravaikutukset voi olla sitten tärkeitä.

Metsäpeuraselvitys: on työn alla. Ollaan lähellä ydinalueita ja havaintoja metsäpeuroista on. Vaelluskuva: metsäpeurat liikkuvat paljon. Lajin suojelussa on tavoitteena, että populaatio leviäisi itään päin. 5000 on kokonaiskanta ja suurin osa on Suomessa, eli tärkeä laji kyseessä. Todennäköisesti jäädään kohtalaisiin vaikutuksiin metsäpeuran osalta, mutta selviää kun työ valmistuu. Voiko hankealue vaikuttaa leviämiseen ja että laji välttelisi tätä aluetta: selviää myöhemmin.

Sanukka Lehtiö kertoi muista selvityksistä:

Maisemaselvitys: Voimaloita on 28 kpl vaihtoehdossa VE1. Aina jos lavan kärkeen näkyy, niin siitä tulee voimala mukaan näkyvyysanalyysiin. Maisematilmi on näitä asioita arvioimassa. Havainnekuvat on käyty maastossa ottamassa. Vielä pohdinnassa, mistä kohteista havainnekuvat laaditaan. Kuvat tehdään erillisinä isokokoisina ja niitä voi zoomailla ja kuviin kirjataan etäisyydet. Yökuviin lisätään voimaloiden valaistus.

Arkeologinen inventointi: Kesä- ja syyskuussa oli maastoinventoinnit. 12 tervahautaa löytyi, 1 kivikautinen asuinpaikka (mahdollisesti tuhoutunut) ja 1 muu kulttuuriperintökohde.

Sosiaalisia vaikutuksia: menetelminä oli kysely ja haastattelut. Kyselyyn saatiin yli 70 vastausta viime syksynä. Nyt kun on uudet voimalapaikat ja muuttunut sähkönsiirto, lähetetään uusi kysely. Haastattelut ovat laajat, sisältävät lähiseudun asukkaita, metsästäjiä ja kyläyhdistyksiä.

Melumallinnus: AFRY teki melumallinnuksen. Jokainen reseptoripiste näyttäisi jäävän 40 dB(A) melurajan ulkopuolelle. Rakennusten käyttötarkoitukset on vielä selvitettävänä. Tämä on ympäristöministeriön vaatimusten perusteella toteutettu mallinnus.

Yhteismallinnus melulle: 6,3 dB(A) nousi reseptorin 18 kohdalla, mutta edelleen melutasot jäivät ohjearvojen alle.

Välkemallinnus: Todennäköinen vaikutus alittuu Ruotsin ohjearvosta, eli välkevaikutus jää alle 30 min/päivä ja alle 8 h/vuosi.

Kuljetusreitti: Kalajoen satamasta laadittu selvitys. 182 km pitkä kuljetusreitti.

TV-vastaanotto: Esiselvitys on tehty ja voidaan todeta, että pohjoispuolella Pihtiputaan lähettimeen voi olla vaikutusta, mutta selvityksessä esitellyt keinot, millä mahdollista vastaanoton huononemista voidaan parantaa.

5 Alustava osayleiskaavaluonnos

Sanukka Lehtiö esitteli osayleiskaavaluonnoksen:

- Selvitysten perusteella on laadittu 28 tuulivoimalan osayleiskaavaluonnos. Sijoitussuunnitelma ja tiestö on pyritty yhteensovittamaan löydösten kanssa, jotta ympäristöön kohdistuvat vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäiset. Pääosin alue on maa- ja metsätalousvaltainen aluetta. Turvaetäisyydet on huomioitu. Kaava-alueella on kolme likimääräistä energianhuoltoaluetta, joille voi toteuttaa akkuvaraston ja kojeistoja. Hankealueelle sijoittuvat vesialueet ovat Kotajärven itäosa ja Valkeislammen länsiosa.
- Kaavassa on osoitettu voimakohtaiset rakennuspaikat. Rakennusalueen sisälle tulee sijoittaa voima kokonaisuudessaan. Koillisosan energianhuoltoalueet ovat vaihtoehtoisia, tarkentunevat ehdotusvaiheeseen. Vaihtoehtoisten sähkönsiirtoreittien lähdöt on myös esitetty osayleiskaavaluonnoksessa. Valtaosa metsäautoteistä on pyritty käyttämään, ne esitetty parannettaviksi.
- Kaavassa on esitetty vesilain kohteet, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet, luontoarvojen kannalta huomioitavat alueet, arvokas geologinen muodostuma ja muinaisjäännöskohteet. Koko yleiskaavaa koskee yleiset määräykset. Kaavaa voidaan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena selvitysten mukaiselle voimalle, jos voimalatyyppi, koko tai sijainti tms. vaihtuu, tulee laatia lisäselvityksiä rakennusluvan liitteeksi.

6 Viranomaiskommentit

- Keski-Suomen ELY-keksuksesta Mari Raekallio:
 - Maisemavaikutusmenetelmät vaikuttivat hyviltä. Luonnolle en ole saanut kommentteja, mutta Syväjärvenlehto on lähellä, eli vaikutukset Pihtiputaan tärkeitä. Maisemavaikutukset ovat tosi tärkeitä arvioida Pihtiputaan puolelta ja yhteisvaikutukset Pihtiputaan puolelta tuulivoima-alueiden kanssa. Hyvältä näyttää.
- Pohjois-Pohjanmaan liitto, Erika Kylmänen:
 - Kiitos hyvästä esityksestä. Oli monia asioita, jotka alun perin mietityttivät, nyt toitte hyvin esille mitä tärkeitä asioita tässä on muuttunut ja yksi niistä oli sähkönsiirto.
 - Aloitetaan maakuntakaava-asioista: olette hyvin tuoneet esille OAS:issa miten hanke suhteutuu voimassa oleviin vaihemaakuntakaavoihin: alueelle ei ole voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitettu tv-alueita. Tällä hetkellä meillä on vireillä luonnoksessa osoitettu tv-alue. OAS:issa ei ollenkaan kerrottu vireillä olevasta Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laatimisesta. OAS:ia on päivitettävä sen suhteen ja esitettävä kartoin hankealueen suhde vireillä olevaan vaihemaakuntakaavaan. Luonnos oli nähtävillä 2022. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksen (MH 19.12.2023) kuuleminen päättyi 23.2. ja aineisto on nettisivuilla kaikkien saatavilla. Viranomais ehdotusvaiheessa koko maakunnan osalta kaikkia TUULI-hankkeen sijainninohjausmallin mukaisia tuulivoimapotentiaalisia alueita (ehkä-alueet) ja luonnoksessa osoitettuja tv-alueita. Meillä oli käytössä lisää selvityksiä maakuntakaavan alueen laadinnan tueksi: mm. maakotkapopulaatio ja maisemaselvitys. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomais ehdotuksessa Moskuankankaalle osoitettiin tv-1 alue 530. Tv-alueita supistettiin luonnosvaiheesta lisäämällä etäisyyttä Natura-alueeseen ja valtakunnallisesti arvokkaaseen Muurasjärven kulttuurimaisema-alueeseen. Kohdekuvaus on laadittu jokaisesta tv-alueesta ja löytyy liitteestä 2: sitä kannattaa hyödyntää.
 - Meillä tärkeä selvitys on käynnissä: Natura-alueita koskeva selvitys, jossa on mukana kaikki maakunnan Natura-alueet maalla ja merellä. Pääpainopiste on tv-alueiden vaikutuksista Natura- alueisiin ja tärkeät herkat lajit: maakotka, metsäpeura ja metsähanhi. Selvityksessä kiinnitetään huomiota yhteisvaikutuksiin. Tekin olette tunnistanee metsäpeura-vaikutukset. Hyvä, että on selvitys valmistumassa. Natura-selvitys valmistuu meillä huhtikuun lopussa ja siinä tarkastellaan myös ekologista verkostoa. Natura-selvitys tulee vaikuttamaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan julkisen ehdotusvaiheen kaavaratkaisuun. Maakuntakaavan julkinen ehdotus asetetaan

nähtäville kesälomien jälkeen. Olisi hyvä huomioida

Moskuankankaan jatkosuunnitelmassa, että kulkee sopusoinnussa maakuntakaavan aikataulussa.

- Maakotkaselvitykseen liittyvä kysymys: Sen hetkinen mallinnus oli tehty 23 voimalalle, mutta nyt on 28 voimalaa: onko täydennyksiä tulossa, miten tähän pitäisi suhtautua?
 - Kalle Rainio: olen tehnyt mallinnuksen sekä 28 ja 23 voimalalla.
 - Sanukka Lehtiö: YVA:ssa on kaksi vaihtoehtoa ja kaavaluonnoksessa esitetty vain yksi tietty voimalamäärä, joka valikoituu YVA:n perustellun päätelmän perusteella. Yhteistyö on tärkeää, että merkittäviä vaikutuksia ei synny.
- Maisemavaikutuksiin kiinnitettiin huomiota myös liitossa. Lähimpänä on Muurasjärven kulttuurimaisemat. Teillä valmistuvaan maisemaselvitykseen kannattaa havainnekuvia ottaa myös välialueelta ja kaukomaisema-alueelta vaan varmistaakseen, miten vaikutukset kohdistuvat, eikä pelkästään 10 km puskurin sisäpuolelta. Näkymäalueanalyysi on mainio työkalu löytämään sopivat havainnekuvapaikat.
- Pohjois-Pohjanmaan liiton laatimaa erikoiskuljetusreitiselvitystä maakuntakaavan tuulivoima-alueille kannattaa hyödyntää. Mukana myös Kainuun maakuntakaavan tuulivoima-alueet.
 - Aineisto ja liitemateriaali löytyy TUULI-hankkeen nettisivuilta <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/omat-hankkeet/tuuli-hanke/>
 - Liikenneitävyysselvityksen raportti:
 - https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2022/10/Pohjois-Pohjanmaan_ja_Kainuun_liikenneitavyyselvitys_30.9.2022.pdf
- Kaavakarttaan liittyvä kommentti/kysymys: Kaavakartalle on merkitty uhkurakkamuodostumat omalla kaavamerkinnällä. Uhkurakkamerkinnot ulottuvat joidenkin tv-alueiden rajausten sisäpuolelle ja parannettavien ja uusien huoltoteiden päälle. On huolehdittava, että Uhkurakka muodostelmat jäävät tv-alueen ja uusien huoltoteiden ulkopuolelle.
 - Sanukka Lehtiö: Luonnokseen on tuotu maksimivaihtoehto. Kuljetukset rakentamispaikeille on nyt näytetty suorina ja riippuu siitä, miten siipi saadaan taivutettua kuljetuksen aikana. Ehdotusvaiheessa tiet tulee olemaan myös ohjeellisina, ja luonnosvaiheessa tässä on "kauhuskenaario".
- Sari Pulkka, Pohjois-Pohjanmaan liitto:
 - Sähkönsiirrosta kommentti: Aiemmin Moskuankankaan sähkönsiirto on suuntautunut Pysäysperälle. Nyt tästä on luovuttu ja kaksi reittiä on linjattu Parkkimajärvelle. Miksi tähän on päädytty? Onko vaihtoehdossa tarkoitus tehdä yhteistyötä muiden hankkeiden kanssa koska reitti on linjattu Itämaen sekä Murtomäki II hankkeiden läpi?
 - Sanukka Lehtiö: Tästä on neuvottelut käynnissä. Jos Fingrid tekee sähköasemansa Parkkimajärven pohjoispuolelle, monet ympärillä olevat hankkeet varmaankin liittyvät samaan käytävään. Vaikka yhteinen käytävä voisi olla mahdollinen kuntarajalla (eteläosassa kaava-alueella), niin kuitenkin halutaan selvittää Moskuankankaan hankkeelle omatkin reitit, ettei jää siitä kiinni, ettei olla selvitetty.
- Henrik Kiviniemi, Pyhäjärven kaupunki:
 - Hallakallion hankkeen ja Moskuankankaan hankkeen osalta sähkönsiirto on kysymys, joka on käyty hanketoimijoiden kanssa läpi ja annettu tietyt kaupungin reunaehdot. Kaupunki on todennut toimijalle C1 vaihtoehto, johon yhteys Itämaen suuntaan pitää olla kunnossa. Asiat ovat tietenkin sellaisia, että on tärkeätä, että ohjaamme tätä pienien vaikutuksien suuntaan ja lisätään yhteistyötä.
- Sari Pulkka, Pohjois-Pohjanmaan liitto:
 - Onko Hallakallio ja muut hankkeet mukana tässä C1 vaihtoehdossa? On erittäin suotavaa, että hankkeet tekevät yhteistyötä sähkönsiirron suhteen ja vähentää maiseman pirstoutumista ja lisää sosiaalista hyväksyttävyyttä hankkeen ja sähkönsiirron osalta. Vaihtoehto C1 kulkee Parkonnevan luo-1 alueen läpi. Parkonneva sijaitsee Itämaen hankkeen eteläpuolella. On huomioitava, että luo-1 alueelle ei voi sijoittaa sähkönsiirtoreittiä. Vaihtoehto B, joka oli yhteinen linja vaihtoehtojen välillä, sille sijoittuu

kaksi maakotkareviiriä. Linja sijoittuu reviirien väliin ja ydinreviirien laitamille: tuota vaihtoehtoa olisi hyvä pohtia – olisiko linjaukselle olemassa parempaa vaihtoehtoa?

- Liisa Bergius, Keski-Suomen liitto:
 - Kommentti maakuntakaavan osalta: Keski-Suomen maakuntakaava 2040, joka käsittelee mm. seudullisesti merkittävän tuulivoimatuotannon sijoittumista, on hyväksytty maakuntavaltuuston kokouksessa 8.12.2023. Valituksia on 13 kpl. Maakuntahallitus on määrännyt kaavan tulevan voimaan, kuulutus on juuri julkaistu. Maakuntakaava: Moskuankankaan hankkeen vaikutukset ylettyy myös Pihtiputaan puolelle, ja vaihemaakuntakaavassa on selvitetty vaikutuksia maakunnan reunojen ulkopuolelle, erityisesti Natura-arviointi (s.48). Nämä on syytä huomioida tässä YVA-selostuksessa ja kaavassa. Voin laittaa myös suoraan linkit teille, mutta aineistot löytyvät netistä: "maakuntakaava 2040".
- Marika Kostamovaara, Pohjois-Pohjanmaan museo:
 - Kaavamerkinnästä kommentteja: tv-alueita ja ohjeellinen moottorikelkkareitti on osoitettu muinaisjäännösten päälle. Mikäli halutaan osoittaa kaavassa näin, pitää mahdollinen kajoaminen nostaa esille. Mikäli päädytään siihen, että kajoaminen edellyttää kiinteän muinaisjäännöksen tutkimusta tai muuta toimenpidettä, hankkeen toimijan on korvattava tästä johtuvat kustannukset. Sähkönsiirron varrella oli myös muinaisjäännöskohde, mutta pylvässijoittelulla voi sovittaa, jotta kohde säästyy, muuten kajoamisluvan kautta tulee katsoa, miten asia ratkaistaan.
 - Voimajohtojen lähellä olevat muinaisjäännökset pitää merkitä rakentamisen ajaksi maastoon välttyäkseen vaikutuksista kohteille. Kohdelistaus on lisättävä asiakirjoihin. Alueella löydetty yksi muu kulttuuriperintökohde: suositellaan, että merkitään toisella tapaa. Voin laittaa myös kirjallisena nämä kommentit. Kaavamääräykseen myös lisättävä tieto, että merkitään maastoon arkeologiset kohteet rakentamisen ajaksi.
 - Olemme antaneet palautetta arkeologisen inventoinnin raportista: siinä oli useita puutteita. Tarkennukset tulisi toimittaa museolle. Mikäli maankäyttösuunnitelmat muuttuvat lähemmäksi kohdetta x, pitää tehdä lisäselvityksiä. Hankealueella on mahdollisesti tarkastamaton kohde (Lidar). Kehotettiin inventoinnin tekijän olevan yhteydessä meihin ennen maastotöiden tekoa, enkä tiedä ovatko he olleet yhteydessä. → On mahdollista, että pitää tarkentaa inventointia. Tarvitaan päivitetty raportti ja vasta sitten voidaan arvioida sen riittävyys. Juhani Turpeinen tuo lausunnossa kantaa rakennettuun kulttuuriympäristöön.
- Sami Laukkanen, Pyhäjärven kaupunki:
 - Työ jatkuu kohti kaavaehdotusta ja sitten näemme, minkälainen se on. Odotamme tulevaa työkokousta toimijan kanssa kaavasta.
- Heikki Estola, Pyhäjärven kaupunki:
 - Sähkönsiirto Lohjoille: reitit ovat vielä aika likinäisiä ja muutettavissa. Kun halkaisee Pitkänkankaan pohjavesialueen, varavesikaivoja ja talousvesikaivoja on lähimailla. Latvasentien suuntaisesti menee siirtolinja, niin niille suuntamille sattuu. Oliko pienempää 23 tuulivoimalan suunnitelmaa missään?
 - Sanukka Lehtiö: toimija on keskustellut kaupungin kanssa, että mennään luonnosvaihe maksimimäärällä tuulivoimaloita. Yhtä aikaa on meneillään YVA-menettely, jossa on vaihtoehtoiset voimalamäärät tarkastelussa.
- Sanna Rätty, Haapajärven kaupunki:
 - Sähkönsiirtolinjat talousvesikaivojen lähellä kiinnostaa terveyssuojelun näkökulmasta. Rakennusvalvonnan rakennustarkastajaa ei ole mukana tässä palaverista.
 - Sanukka Lehtiö: ympäristövaikutusten arvioijana emme koe, että olemme oikea taho poistamaan tai lisäämään rakennuskantaa. Olemme tiedon rakennuskannasta saaneet ja toimittaneet sen toimijalle: he saavat olla kaupunkiin yhteydessä. Me vaan teemme arvioin sen tiedon perusteella mihin päädytään.
- Janne Haapiainen, Haapajärven kaupunki:
 - Selänteen 20 km ei saavutettu. Onko tullut asukkailta näkökulmia?
 - Sanukka Lehtiö: näkemyksiä on tullut paljon kyselyyn, mutta tuloksia ei vielä olla koostettu.
- Ari Kinnunen, Pihtiputaan kunta:

- Kommentit alla olevassa diassa:

2024-05-16

Pihtiputaan kunta Muskuankankaan hankkeesta

- kunta pitää tärkeänä tuulivoimahankkeiden välistä yhteistyötä yli kuntarajojen erityisesti siirtolinjaratkaisuissa (Pihtiputaan Uusimo, Leppäkangas sekä Varisvuoren ja Kangasjärven tuulivoimahankkeet, joissa kaikissa on kaavoitus käynnissä). Kangasjärven hanke on Pihtiputaan ja Keiteleen yhteinen. Kangasjärven ja Varisvuoren hankkeet tulisi lisätä hankkarttaan 3.4.
- Yleiskaavoihin kohta 3.2. tulisi lisätä maininta, että Pihtiputaan Saani- ja Elämäjärven ja muun itäisen vesistön ROYK on tulossa vireille kevään aikana (lähimmät pienet järvet ovat kuntarajalta).
- kohdan 5.1. arvioitavat vaikutukset todetaan, että melu- ja väkemannukset sekä maisemavaikutusten arviointi on erityisen tärkeää hanketta lähellä olevan Pihtiputaan Kojolan -Seikan asutuksen osalta. Kuvasovitteet tulee tehdä keskeisistä maiseman muutosnäkyistä.
- hankkeiden (yli kuntarajojen) yhteisvaikutusten arviointi on hankkeissa erityisen tärkeää.
- Esille nostettu näkymä Muurasjärven kulttuurimaisemista on niin ikään tärkeä huom

- Minna Takalo, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus:
 - Ei ole enää Pohjolan karttoja ja esityksiä. Meillä ei ole ollut YVA-selostusta kaikkine liitteineen, niin siinä kokonaisuus ratkaisee mikä päätös voidaan tehdä.
 - Kaavakarttaan kommentit: alihankinta on tehnyt maastotyöt ja pääkonsultti vaikutusten arvioinnin koostaminen → haasteellista toteuttaa näin. Luontokohteissa oli edelleen metsälain painottaminen: luontoselvitykset kannattaa toteuttaa, että päästään käsiksi arvoluokkiin ja lakisääteisiin kohteisiin. Tätä me ELY:ssä edellytetään.
 - Maakotkasta: näyttää, että asiaan on hyvin tartuttu. Alikonsultti on tehnyt päiväpetouseurantaa: työmäärä on ok, mutta se miten sitä on kohdennettu tiettyyn lajiin, on hyvä kysymys. Odotamme raporttia tästä. Pohjois-Pohjanmaan ELY on tilastojen kärjessä, kun koko maan suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet on Pohjois-Pohjanmaalla ja kumulatiivinen törmäysriskin raja Pohjois-Pohjanmaalla ylittyy! Korvaavaa ei ole, jos hyvä reviiri menetetään. Asiaan pitää suhtautua vakavasti.
 - Sähkönsiirrosta: Sähkönsiirtoireitti on muuttunut täysin ohjelmavaiheesta ja toivottavasti nähdään myös aineistoissa hyviä uusia sähkönsiirron selvityksiä.
 - Naturasta mainintaa: Hyvin on edellytetty ohjelmalausunnossa. Natura on oma lakisääteinen menettelynsä. Perusteltu päätelmä ottaa kantaa mikä on lopputulos.
 - Metsäpeuraan ollaan kiinnittämässä huomiota, mikä on hyvin oleellista. Vaikea ottaa kantaa näihin, kun otamme kantaa kokonaisuuteen YVAssa.
 - Tiestöstä mainintaa olikin jo, että päällekkäisyyksiä kaavassa.
 - Kaavakartta: luontoselvitys on tunnistanut arvoalueita. Voimalasijainnit suhteessa näihin on syytä arvioida. Kaavamääräyksen s-merkinnät: pieni s viittaa suojelumerkintään. Kohteet pitää tulkita arvoluokkaan. Pitäisi olla myös tieto kohdemerkinnästä, parempi ottaa voimalasijoituksella etäisyyttä niihin. Sen osoittaminen s:ällä on aika erikoinen tapa.
- Elina Saine, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus:
 - Linjaman Touko on antanut meiltä pitkät kommentit. Toimitan nämä muistioon.
 - Riittävän laaja tiedottaminen ja mahdollisuus osallistua suunnitteluun
 - Maisemavaikutukset: laajakulmanäkyviä
- Minna Takalo, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus:
 - Yhteisvaikutus ja reittien optimointi: kannattaa ottaa huomioon Uusimon hanke (Keski-Suomen puolisten hankkeiden sähkönsiirtovaihtoehdot). Toimija on yhteydessä Fingridiin.
- Elina Saine, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus:

- Chattiin: Käytä virallisessa asiointissa yleistä asiointilomaketta vain, mikäli et löydä palveluista sopivaa lomaketta. Suosittelemme käyttämään sähköistä lomaketta sähköpostin ja paperilähetysten sijaan. Sähköinen asiointi nopeuttaa asiiasi käsittelyä. Saat kuittauksen lähetyksen onnistumisesta ilmoittamaasi sähköpostiosoitteeseen. Lomakkeen mukana voit lähettää sähköisiä asiakirjoja liitetiedostoina (max 50 Mt). Jos liitteitä on paljon, voit lähettää ne useammassa erässä. Liitteiden suositeltava muoto on pdf-muoto. Vain yksi asia lomaketta kohden.
- Kuntien asiointilomake (50 MB tiedostojen yhteiskoko) <https://asiointipalvelu.ahelp.fi/forms/3405070>
- Yleinen asiointilomake (50 MB) <https://asiointipalvelu.ahelp.fi/forms/2643033>
- Lisäksi POPELYn kirjaamo: kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

7 Johtopäätökset

- Sanukka Lehtiö: Kiitos kaikille kommentaist.
- Sanukka Lehtiö: Tuli muutamaankin otteeseen muinaisjäännöksen osa-alueiden osoittaminen tv-alueen sisällä ei onnistu. Näen, että merkintä muinaisjäännöksille on rajattu niin, että se turvaa täydellisesti muinaisjäännökset. Jos se jää voimalan siiven alle ja siipi on 80 m maasta pisimmillään, niin se ei vaaranna muinaisjäännöstä. Onko niin, että tämän museon vastuualueella toimitaan eri lailla? Näillä koordinaateilla ei vaaranneta muinaisjäännöstä, rakennuspaikat yli 100 m muinaisjäännöksiä. Haluaisin vielä kirjallisena tämän.
- Elina Saine: Pohjois-Pohjanmaalla meidän maakunnan tapa on, että ei osoiteta tv-alueita yhtään muinaisjäännösten päälle.
- Marika Kostamovaara: tv- alue mahdollistaa koko alueelle rakentamisen, se riskeeraa muinaisjäännökset, eli lähtökohtaisesti ei aseteta päälle. Ei toki aina johda kajoamiseen. Ei lasketa keskipisteestä vaan alueiden reunoista: vastaa enemmän todellisuutta. Jos tv-alueilla on muinaisjäännöksiä se aiheuttaa tarpeettoman riskin.
- Elina Saine: luo-merkinnät: Pyhäjärvellä on paljon tuulivoimaosayleiskaavoja, joissa on luo-merkintöjä. Mennään yhtenäisiin merkintätapoihin. Arvoluokittainen ohjeistus tulee oppaan myötä, mihin kaikkien tulisi siirtyä.
- Minna Takalo: Arvoluokitus luontokohteiden osalta on hyvin oleellista ja kaavakartan täytyy olla itsenäinen tiedosto ja viittaus, että tarkempi kohdekuvaus löytyy kaavaselostuksesta. Metsälälikohdetta ei kannata pitää pääasiallisena arvoluokituksena.
- Liisa Bergius: Valituksen kohteet (paitsi koko maakuntaa koskevia), 8 tv-alueita, joihin kohdistuu valitukset, halutaan pois ja yksi halutaan takaisin.
- Erika Kylmänen, sähkönsiirrosta: toisessa hankkeessa tutkitaan liittymämahdollisuutta länteen päin, eikä tässä hankkeessa tutkita sitä?
 - Sanukka Lehtiö: ollaan kuultu hanketoimijalta, että yhteishankereittiä ollaan YVA:aamassa erikseen. Asia on vielä kesken ja selvitykset ovat vasta tuloillaan.
 - Erika Kylmänen: tämä on tärkeä asia, ei ole tullut tietoa Pohjois-Pohjanmaan liittoon.

8 Jatkotoimenpiteet

- Sanukka Lehtiö kertoi hankkeen aikataulusta: OAS on päivittymässä. Muokataan luonnosta ja YVA-arviointi on tarkoitus saada loppusuoralle seuraavan kahden viikon aikana sisäiseen laatutarkastukseen. Ensi kuussa pyrkimyksenä on kutsua koolle seurantaryhmä, jolle lähetetään YVA-selostus. Viimeistellään YVA-selostus, ja sen nähtävilläolo voisi toivottavasti alkaa toukokuussa. → Toimija, ELY, kaupunki ja Sweco pitää työpalaverin, jossa aiheena on miten nähtävilläolo ja yleisötilaisuus suoritetaan. Yleisötilaisuus voisi olla vielä ennen kesälomia. Perusteltua päätelmää toivotaan syyspuolella, jotta voidaan kaavaehdotusta aloitella. Ehdotan viranomaisneuvottelua sen jälkeen, mutta se on kiinni kaikesta edellä mainitusta.
- Minna Takalo: kun suunnittelette seurantaryhmää, laittakaa kutsu myös meille (vaikka emme ehkä ehdi osallistua). Kun teillä on valmis aineisto, ELY mielellään pikatarkastaa sen ennen

nähtävilläoloa, lähettäkää kirjaamoon. Meidän puolelta aikataulu jää nähtäväksi ja menee vasta silloin työn jakoon. Yhteyshenkilöä ei voida nimetä vielä.

2024-05-16

- Sovittiin, että muistio tulee jakoon ja kommenteille kunhan kerkeämme Swecolla sen valmistella.

9 Palaverin päättäminen

- Elina Saine, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus: kiitos kaikille palaverista.